Simulaatioilla vahvempaan yhteistyöhön

19.12.2017

Mikä simulaatio?

Simulaatioilla tarkoitetaan oppimistilanteita, jotka jäljittelevät todellisuutta. Simulaatio-oppimisessa oppijat ovat keskiössä, he tekevät ja osallistuvat aktiivisesti toimintaan, päättävät ja näkevät toimintansa seurauksia. Simulaatioiden tarkoitus on toistaa kaikki tai melkein kaikki kliinisten tai haastavien tilanteiden olennaiset puolet niin, että kun vastaava tilanne tulee vastaan oikeassa toiminnassa, se on helpommin tunnistettavissa ja hallinnoitavissa. Olennaista on tuottaa pohdintaa ja arviointia siitä, mitä ja miksi tapahtui (Alastalo ja Salminen 2015, Dieckman, Lippert ja Ostergaard 2013).

Simulaatio tarjoaa menetelmän reflektiiviseen ja kontekstuaaliseen oppimiseen dynaamisena prosessina (kuva 1). Todellisten tilanteiden jäljittely tekee näkyväksi oikeat ilmiöt ja prosessit kuvitteellisessa tilanteessa. Simulaatioharjoituksessa skenaarion tarkoituksena on auttaa rakentamaan todellisuutta jäljittelevä, monimutkainen ja haasteellinen tilanne mahdollisimman aitona opiskelijoiden tarkastelun kohteeksi. Simulaatiolla halutaan lisätä opiskelijoiden tietoa myös vuorovaikutukseen vaikuttavista ilmiöistä ja mahdollistaa kokemusten vaihtaminen. Simulaatiot kehittävät tutkitusti oppijan luovuutta, loogista ajattelua, itsenäistä päätöksentekokykyä ja ryhmätyötaitoja.

Simuloidun skenaarion tarkoitus on tuottaa opiskelijoille positiivinen oppimiskokemus, josta keskustellaan toiminnan jälkeisessä purkutilanteessa (debriefing). Debriefing – keskustelussa opiskelijat pohtivat omaa toimintaansa sekä toimintaansa ohjanneita ajatusmalleja saaden vertaispalautetta toimintaa videovälitteisesti seuranneilta muilta ryhmän opiskelijoilta.

Debriefing-keskustelussa opettajan rooli on olla fasilitoijana, herättäen kysymyksillään opiskelijat ja vertaiset analysoimaan ja löytämään toiminnastaan ja osaamisestaan vahvuuksia, mutta samalla myös havaitsemaan kehittämisen kohteita osaamisessaan (Dieckman et al. 2013).

Skenaarioiden tulee olla asianmukaisia ja realistisia, jotta opiskelijat löytävät niistä yhteyksiä työelämään ja omiin kokemuksiinsa. Lisäksi on tärkeää tuoda esille, mihin harjoituksilla pyritään ja mihin pedagogiseen viitekehykseen oppiminen perustuu (Hyvärinen et al. 2013).

Simulaatiomenetelmällä on mahdollista oppia kaikissa simulaation vaiheissa: valmisteluvaiheessa, skenaarion toteutuksessa sekä purkukeskustelussa. Purkukeskustelua on keskeistä ohjata opintojakson tavoitteiden suuntaan ja rakentaa yhteyksiä teoreettiseen viitekehykseen. Koska ei ole yhtä oikeaa tapaa toimia, on tärkeää oppia havainnoimaan, pohtimaan ja ymmärtämään ihmisten välistä kanssakäymistä sekä sitä, että omaa toimintaa voi tietoisesti ja joustavasti säädellä (kuva 2).

Miten meillä?

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikkö, Koulutuskeskus Sedu (Koskenalantien yksikkö) ja Etelä-Pohjanmaan Terveysteknologian Kehittämiskeskus ry käynnistivät kesäkuussa 2016 yhteistyön, jonka tavoitteena on perustaa verkostossa toimiva simulaatio-oppimisympäristö Etelä-Pohjanmaalle. Aloituspalaverissa olivat läsnä verkoston perustajajäsenet hallintoylihoitaja Christina Rouvala, koulutuspäällikkö Kirsi Vuorenmaa, toiminnanjohtaja Sami Perälä, kehityssuunnittelija Mervi Lehtola ja yksikön johtaja Taina Junttila.

Ensimmäisen tapaamisen tavoitteena oli määritellä verkostosimulaatio-oppimisympäristön tarve, joka nousee erityisesti teknologia- ja digitalisaatio-osaamisen ja siihen liityvän moniammatillisen koulutuksen kasvavasta kysynnästä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tavoitteeksi otettiin yhdistää toimijoiden simulaatio-osaamiskeskukset verkostorakenteeksi, jossa jokaisella on sekä yhteistä että eriytyvää simulaatiotarjontaa. EPSHP kohdentaa simulaatioita ensi- ja tehohoitoon, leikkaus- ja anestiatoimintaan sekä synnytyksiin. Sedu keskittyy ensihoidon ja akuuttihoitotyön simulaatioihin, SeAMK akuuttihoitotyön, lyhytkestoisen vuodeosastohoidon ja kotiympäristön lisäksi asiakastyön –erityisesti haastavien asiakkaiden kohtaamisen- ja vuorovaikutustaitojen simulaatiohin. EPTEK tarjoaa turvallisen kodin ja etädiagnostiikan teknologiaa ja teknologiaosaamista verkostoon.

Kaikilla toimijoilla oli yhteinen tahtotila simulaatiokonseptin rakentamiseksi. Hyötyinä nähtiin mm. verkoston opintopolut opiskelijoille, henkilökunnille ja asiakkaille, kaikille taloudellisemmat yhteishankinnat sekä hanketoiminta. Samalla hyödynnetään ja kartoitetaan kokemusta nykyisestä simulaatio-oppimisesta ja simulaatiokeskusyhteistyöstä (Sedu ja SeAMK Koskenalantien toimipisteessä), esim. lisäämällä yhteisiä simulaatioita, yhteisopettajuutta ja opettajien koulutusta ja perehdytystä. Konkretiaa päätettiin tavoitella tutustumalla olemassa oleviin simulaatiokeskuksiin sekä selvittämällä tki-hankemahdollisuuksia ulkoisen rahoituksen saamiseksi.

TtT lehtori Mari Salminen –Tuomaala käynnisti syksyllä 2016 *tutkimushankkeen ”Simulaatio-opetuksen monialainen kehittäminen Etelä-Pohjanmaalla”*. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden tietämystä ja kokemuksia simulaatio-opetuksesta ja sen hyödyllisyydestä. Tavoitteena oli myös tuottaa käyttäjälähtöistä tietoa SEAMKin ja SEDUn yhteisen, moniammatillisen täydennyskoulutuksen kehittämiseksi. Tavoitteena oli myös tuottaa tietoa yhteisen verkostosimulaatio-oppimisympäristön (SEAMK, SEDU, EPSHP, EPTEK) suunnittelutyön edistämiseksi.

Tutkimushankkeen tuloksena todettiin mm., että sekä hoitohenkilökunta että lääkärit kokevat simulaatioharjoitukset hyödyllisinä ammatilliselle kehitykselle ja toivovat simulaatioilta enemmän tiedollista ja taidollista valmiutta. Tutkimustulokset löytyvät lähteenä olevasta julkaisusta (Salminen-Tuomaala et al. 2017).

Helmikuussa 2017 järjestettiin yhteistyönä kutsuseminaari ja työpaja ”Todellisuuden jäljillä – Moniammatillista osaamista sote-alalle simulaation keinoin” simulaatiopedagogiikan tunnetuksi tekemiseksi sekä yhteistyön syventämiseksi. Osallistujia oli kaikista neljästä organisaatiosta, mukana myöskin opiskelijoita. Lehtori Paula Poikela (Poikela ja Poikela 2012) Lapin ammattikorkeakoulusta esitteli simulaatiopedagogiikan tavoitteita ja toimintaa, myyntipäällikkö Petteri Mäkelä kertoi simulaatiolaitteiden historiasta ja nykyhetkestä ja

toiminnanjohtaja Sami Perälä esitteli koosteen Etelä-Pohjanmaan nykyisistä simulaatiotiloista. Työpajassa koottiin osallistujien ideoita ja keinoja edistää simulaatioita koulutuksessa ja käytännön työssä.

Vuoden 2017 tavoitteeksi asetettiin simulaatiopedagogiikkaa edistävän, ulkoisesti rahoitetun hankkeen hakeminen. Kevään 2017 aikana toteutettiin useita hankesuunnittelun työpajoja, osallistujina hoiva- ja hyvinvointialan pk-yrityksiä alueelta sekä toimijoita julkiselta sektorilta ja järjestöistä. Tuloksena syntyi *ESR-hanke ”Taitoja hyvinvointipalveluita tuottaville pk-yrityksille simulaation keinoin”*, joka sai rahoituksen syksyllä 2017. Hankkeen tavoitteena on muodostaa 15-20 pk- ja mikroyrityksen osaamis- ja yhteistyöverkosto, jossa mahdollistetaan simulaatiovalmennus yritysten palvelujen kehittämiseksi. Mukana on vanhuspalvelu-, asumis-, hoiva-, hoitopalvelu-, lastensuojelu ja nuorisotyön sekä mielenterveystyön ja vammaispalvelujen yrityksiä. SOTE-rakennemuutos aiheuttaa haasteita sekä sosiaali- että terveydenhuollon pk-yrityksille. Hanke on moniammatillinen yhteishanke, jonka tavoitteena on edistää pk-yritysten kilpailukykyä julkisten organisaatioiden rinnalla vahvistamalla henkilökunnan osaamista. Nyt tarvitaan uudenlaista osaamista palveluohjauksen ja digitalisaation kehittymisen myötä.

Muita vuoden 2017 tavoitteita oli yhteistyöverkoston ja projektiryhmän laajentaminen. Ryhmään liittyivät opetusylihoitaja Merja Sankelo, lehtori Mari Salminen-Tuomaala sekä ensihoidon opettaja Pasi Jaskari. Opettajat toteuttivat myös yhteisiä simulaatioita, joissa mukana olivat lähi- ja sairaanhoitajaopiskelijat. Lisäksi käynnistettiin tutustuminen muihin simulaatioympäristöihin, mm. Taitokeskus Tampereella ja simulaatio-osaamiskeskus Jyväskylässä.

Miten tästä eteenpäin?

Vuonna 2018 jatkuvat simulaatio-oppimisympäristöjen hankintaprosessit. SeAMK rakentaa uutta oppimisympäristöä ja tavoitteena on saada yhteensopivat ja toisiaan täydentävät simulaattorit muiden toimijoiden kanssa (EPSHP, Sedu, EPTEK). Tutustumiset muihin simulaatioympäristöihin jatkuvat (Tampere ja Pori). Tavoitteena on perustaa simulaatio-ohjaajien verkosto ja järjestää verkostopäivä huhti-toukokuussa sekä yhteistä täydennyskoulutusta. Edelleen tavoitteena on perustaa ns. avustajapankki, jota kautta käynnistyy ”simuloidut asiakkaat”-toiminta. Näkyvyyden lisääminen on erittäin tärkeää ja siksi suunnitteilla on verkostosimulaatio-oppimisympäristön nettisivut, tietopankki pilvipalveluun ja muutakin markkinointimateriaalia. Simulaatio-oppimispäivä järjestetään syksyllä 2018.

Hyvä yhteistyö ja ymmärrys simulaatio-oppimisen mahdollisuuksista ja haasteista mahdollistaa verkostomaisen toiminnan Etelä-Pohjanmaalla. Sosiaali- ja terveysalan II-asteen opiskelijoiden ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden opinnoissa on yhteisiä opintosisältöjä, joissa simulaatio-oppiminen tarjoaa luonnollisen opintopolun. Oppiminen on kiinnostavaa, palkitsevaa ja työelämäsidonnaista. Tiivis (simulaatio)yhteistyö koulutusorganisaatioiden ja työelämän kesken mahdollistaa jatkuvan, kehittävän oppimisen kaikille ja vahvistaa alueen kilpailukykyä muun muassa tulevissa rakenneuudistuksissa.

Teksti:

Taina Junttila
yksikön johtaja, SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Alastalo, Mika & Salminen, Leena 2015. Ongelmalähtöinen oppiminen terveysalan koulutuksessa: oppimistulokset ja opiskelijoiden kokemukset – kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Hoitotiede 2015, 27 (3), 171-182.

Dieckmann, Peter, Lippert, Anne & Ostergaard, Doris 2013. Jälkipuinti. Teoksessa Ranta, Iiri (toim.) Simulaatio-oppiminen terveydenhuollossa. Helsinki: Otavan kirjapaino Oy. 21-49.

Hyvärinen, M-L. et al. 2013. Simulaatio oppimismenetelmänä hoitotieteen vuorovaikutuskoulutuksessa –kokemuksia Itä-Suomen yliopistossa. Yliopistopedagogiikka 2/2013.

Poikela, Esa & Poikela, Paula 2012. Towards simulation pedagogy- Develop-ing Nursing Simulation in a European Network. Jyväskylä: Kopijyvä Oy, Jyväskylä, 30-36

Salminen-Tuomaala, M., Jaskari, P., Perälä, S., Rouvala, C. 2017. Nursing and medical staff's experiences of simulation education. Clincal Nursing Studies, Vol. 5, Nr. 4. 73-80.